

Ministerie van Asiel en Migratie
Mevrouw M.H.M. Faber-van de Klashorst
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Datum : 14 mei 2025
Ons kenmerk : dir/up/25.049
Onderwerp : Reactie op de consultatie over de contourennota intrekking spreidingswet

Geachte mevrouw Faber,

Namens Stichting Nidos geef ik u reactie op de contourennota intrekking spreidingswet. Nidos is de voogdijorganisatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) in Nederland. Met deze reactie informeren wij u over de impact van het voorstel op deze groep jongeren en op onze organisatie.¹

Samenvatting

Nidos verzoekt dringend om de spreidingswet niet in te trekken. De komst van de spreidingswet zorgt dat het creëren van voldoende opvangplekken niet langer vrijblijvend is voor gemeenten. Het verdwijnen van de vrijblijvendheid heeft gemaakt dat er zicht is op de realisatie van een groot aantal nieuwe en duurzame opvangplekken voor minderjarigen. Dat is belangrijk, want voldoende opvangplekken die geschikt zijn voor minderjarigen vormen een essentiële voorwaarde als het gaat om het welzijn, de ontwikkeling en de deelname aan de samenleving van jongeren. Dat zijn zaken waar de overheid wettelijk verantwoordelijk voor is. Er is in de contourennota niet onderbouwd waarom het voorgestelde pakket aan maatregelen voldoende en duurzaam alternatief biedt dat haalbaar en uitvoerbaar is. Daarmee gaat het voorstel in tegen de verantwoordelijkheid die de overheid heeft voor deze jongeren.

Een geschikte opvangplek is essentieel voor het welzijn van minderjarigen

Minderjarigen die zonder ouders naar Nederland zijn gevlucht hebben - net als andere jongeren in Nederland – een stabiele, veilige en beschermende omgeving nodig waar zij kunnen verblijven. Alleen op een dergelijke plek kan hun welzijn gegarandeerd worden, kunnen zij zich ontwikkelen en werken aan hun toekomst. Continuïteit in steun is daarbij van belang, net als stabiele toegang tot onderwijs, dagbesteding en zorg.

De overheid heeft in het bieden van deze stabiele en veilige woonplek voor minderjarigen een specifieke verantwoordelijkheid, die is vastgelegd in Nederlandse wetgeving en diverse internationale verdragen. Daaruit blijkt onder andere dat de overheid specifiek rekening moet

¹ Deze gevolgen zijn aanvullend op de punten zoals wij deze eerder uitten in onze [reactie](#) op het conceptwetsvoorstel 'wet nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders' en moeten dan ook in onderlinge samenhang worden gezien.

houden met het belang van het kind.² Op basis van het Unierecht heeft de overheid een resultaatsverplichting om de minimumnormen uit de opvangrichtlijn te garanderen. Hieronder valt bijvoorbeeld dat minderjarigen dienen te worden opgevangen op locaties die specifiek voor hen geschikt zijn.³ De staat moet ervoor zorgen dat de opvangvoorzieningen een levensstandaard bieden die de fysieke en geestelijke gezondheid van kinderen beschermt.⁴ De overheid is dus verantwoordelijk om te zorgen voor de veiligheid van minderjarigen.

Vanuit de voogdij die Nidos over de minderjarigen heeft, is het de taak van Nidos om die veiligheid te borgen. Geschikte opvangplekken zijn daarvoor een noodzakelijke randvoorwaarde. Als er niet voldoende geschikte duurzame opvanglocaties zijn voor minderjarigen, moeten jongeren verblijven in grootschalige (nood)opvanglocaties. Deze plekken bieden onvoldoende rust, structuur en persoonlijke aandacht. Omdat jongeren die verblijven in noodopvanglocaties vaak moeten verhuizen hebben ze onvoldoende toegang tot onderwijs, zorg en dagbesteding. Deze omstandigheden zorgen dat jongeren kampen met stress en dat hun ontwikkeling naar zelfstandigheid stagneert. De afgelopen jaren was er sprake van een dergelijk tekort. Naast Nidos⁵ hebben verschillende organisaties waaronder de inspecties en de (Kinder)Ombudsman hun zorgen geuit over het welzijn en de veiligheid van minderjarige vluchtelingen⁶. Het Gerechtshof Den Haag constateerde in 2022 dat de staat zijn verplichtingen schendt ten aanzien van de opvang van amv⁷.

De spreidingswet helpt bij het garanderen van voldoende geschikte opvangplekken

Nidos ondervindt dat de spreidingswet helpt bij het constructieve gesprek over voldoende amv-opvangplekken op zowel gemeentelijk, regionaal als provinciaal niveau. De gedeelde verplichting leidt namelijk tot een betere afstemming en een intensievere samenwerking binnen de amv-keten. Deze intensievere samenwerking zien wij op meerdere plekken terug in het land en is niet alleen bevorderlijk voor de realisatie van amv-plekken bij het COA, maar ook voor de doorstroom en uitstroom van amv. Bovendien constateert Nidos dat een eerlijke verdeling over het land bijdraagt aan het draagvlak voor (amv-)opvangplekken. Dat uit zich ook al in resultaat: de komst van de spreidingswet heeft ervoor gezorgd dat er zicht is op een groot aantal nieuwe en duurzame amv-opvangplekken en het behoud van bestaande plekken. Dit is ook belangrijk voor de samenleving, omdat duurzame, stabiele en passende opvang bevorderlijk is voor duidelijkheid voor inwoners, leefbaarheid van wijken en de sociale samenhang binnen gemeenten. Als de spreidingswet wordt ingetrokken, komt de wettelijke taak van gemeenten om voldoende opvangplekken te realiseren te vervallen. Dan is er sprake van vrijblijvendheid. Hiermee maakt de staat haar eigen wettelijke taak om voldoende opvang te garanderen, volledig afhankelijk van de vrijwillige medewerking van gemeenten. Nidos maakt zich grote zorgen dat door het intrekken van de spreidingswet het tekort aan opvangplekken die geschikt zijn voor amv voortduurt.

² Artikel 3, 6, 22 en 27 IVRK en artikel 24 EU Handvest.

³ Artikel 24 Opvangrichtlijn

⁴ Considerans Opvangrichtlijn

⁵ Nidos doet dit als wettelijk vertegenwoordiger via de daartoe aangewezen overleggen en daarnaast via diverse oproepen in de media (o.a. *Nu.nl* (2024, 3 februari) en *AD* (2023, 21 februari)).

⁶ Kinderombudsman, brief aan de Tweede Kamer 12 januari 2024, Brief IJV en IGJ Kinderen in de noodopvang en crisisnoodopvang, 19 april 2023.

⁷ ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, Gerechtshof Den Haag, 200.317.231/01.

Overige maatregelen zijn niet voldoende

De minister beoogt het tekort aan geschikte opvangplekken, dat ontstaat als gevolg van het afschaffen van de spreidingswet, op te lossen met andere maatregelen. Vooralsnog betreft dit een opsomming van maatregelen, waarbij door diverse relevante partijen – waaronder mede-overheden - grote vraagtekens zijn gezet bij de haalbaarheid, uitvoerbaarheid en/of effectiviteit hiervan.⁸ In de contourennota ontbreekt het aan een logische en realistische onderbouwing – zowel inhoudelijk als cijfermatig – op basis waarvan gegarandeerd kan worden dat de maatregelen tezamen leiden tot voldoende passende opvangplekken voor amv. Ongeacht een grotere of minder grote vraag naar asielopvang, de druk op huisvesting en opvang voor andere doelgroepen, is de spreidingswet een belangrijk instrument om de asielopvang te reguleren. Voor asielzoekers in het algemeen en minderjarigen in het bijzonder is vooral van belang dat er duurzame en geschikte opvangplekken komen en blijven. Die duurzame en geschikte opvangplekken zijn juist waar de spreidingswet – in tegenstelling tot de (meeste) voorgestelde andere maatregelen – een belangrijke bijdrage aan levert. Dit maakt dat Nidos onvoldoende vertrouwen heeft dat met de voorgestelde aanpak zonder de spreidingswet wordt gekomen tot een duurzame oplossing die bijdraagt aan het garanderen van voldoende amv-opvang.

Tot slot

Voor minderjarigen is de voorgenomen intrekking van de spreidingswet en de voorgestelde bijbehorende maatregelen extra ingrijpend: het schaadt het welzijn en de ontwikkeling van de jongeren en belemmert hun toekomstperspectief, zowel bij integratie als bij terugkeer. Dit is in strijd met de verantwoordelijkheid die de overheid heeft voor het waarborgen van hun kinderrechten. Ook heeft het daarmee een negatieve impact op de uitvoerbaarheid van de taken van Nidos. Nidos verzoekt u dan ook dringend om de spreidingswet niet in te trekken. Als dat wel gebeurt, moet er eerst een haalbaar en uitvoerbaar alternatief beschikbaar zijn, waarvan onderbouwd is dat het voldoende geschikte opvangplekken voor amv garandeert.

Tot een nadere toelichting op deze reactie zijn wij vanzelfsprekend graag bereid.

Hoogachtend,

Tanno Klijn

Bestuurder

⁸ Zoals: [Advies](#) Wet invoering tweestatusstelsel van Raad van State, [Advies](#) Asielnoodmaatregelenwet van Raad van State, [Manifest](#) 'De Schaduwzijde van Hoop, Lef en Trots' van de VNG en [Reactie](#) COA op hoofdlijnenakkoord